

SF

eribanas

KEN MACLEOD

IKANDIN NIUTONO

468 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knjgute.lt

Ken Macleod

IKANDIN NIUTONO

Mokslinės fantastikos romanas

Beprotiškų ginklavimosi varžybų pasekmė
- katastrofiškas protingų mašinų sukeltas
karas. Ne visi žmonės žuvo, kai kurie
išliko, kai kurie netgi neblogai gyvena...
Karlailų klanas kontroliuoja tarperdvinių
kirmgraužų tinklą ir Euridikės planetoje
aptinka keistą gigantišką relikta, kurį
nežinia kas sukūrė. Galbūt tai svetimiečių
statinys, o gal vadinamųjų postžmonių
architektūrinis paveldas. Kad ir kaip būtų,
šis atradimas iš esmės pakeis visos
žmonijos likimą...

Iš anglų kalbos vertė BRONIUS BRUŽAS

Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

468 tomas. Serija įkurta 1990m.

Ken Macleod - NEWTON'S WAKE

New York, Tor books, 2004

Copyright © by Ken Macleod, 2004

Cover art copyright © by Stephan Martiniere, 2004

Vertimas į lietuvių kalbą leidykla "Eridanas", 2009

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2013

1 DALIS

KOSMOSO GELMĖSĖ

1. KOVINĖ ARCHEOLOGIJA

Žengusi pro vartus, Liusinda Karlail bemat perprato, jog planeta užvaldyta, ir suvokė, kad ją verta atsiimti. Sprendžiant iš tam tikrų požymių - melsvos žolės bei samanų, žemaūgių krūmynų - šilinių viržių ir panašių - kažkas skubėjo atlikti atitinkamas klimato korekcijas ir pritaikyti pasaulį gyvenimui. Aplinkui nebuvo matyti jokių gyvūnų, bet ji neabejojo, jog fauna egzistavo. Už penkių kilometrų, kitapus viržynės, tepamargintos uolienų atodangomis ir kemsynais, į padanges stiebėsi deimantinė, kilometro aukščio mašina. Iš pažiūros įmantraus, tarpinio bazaltinės uolos bei katedros varianto vaizdą užfiksavo ir perdavė automatinis zondas, tačiau nufilmuoti kadrai nė iš tolo neprilygo realybei.

Mergina atsisuko į vartus, paženklintus akmenine, ant kalvagūbrio iškilusia struktūra: porą stačiai stūksančių, trijų metro ilgio luitų slėgė trečiasis. Tik neaišku, kas ją surentė -

tikrieji vartų kūrėjai ar vėliau užgimusi, pasižymintys menkesniais protiniais gebėjimais. Gamtovaizdį nužvelgė komandos nariai, paeiliui išnirę iš keisto raibuliavimo. Virš horizonto apsiblaususia akimi mirksėjo kylanti G5 klasės saulė.

- Niauri vieta, - pratarė Makolis, artileristas, kai sustiprėjo dulksną nešiojantys vėjo šuorai. - Panaši į Škotiją. - Jis ant peties užsikėlė Čarnlio plazminį pabūklą, apsimetė šauką į tolimą statinį, bet po akimirkos, pervertas tūžmingo Karlail žvilgsnio, pažvelgė į sunkesnę įrangą nešančius robotus-vaikštūnus.

- Tik neskiesk, kad lankeisi Škotijoje, - nusi-vaipė Amelija Or, ryšių specialistė ir Karlail proprosenelė, kuriai minėtą kraštą teko regėti savo akimis.

- Prikąšk liežuvį, - įsakė Karlail. Nuo savo žodžių nežymiai krūptelėjo, tačiau, kaip vadovaujantis asmuo, privalėjo nedelsdama įtvirtinti savo valdžią, net jeigu parankiniai ją pranoko amžiumi. Širdyje kirbėjo pagrįsti įtarimai, kad Ameliją Or įtraukė į būrį prižiūrėti proproanūkę ir perimti vadovavimą, jeigu jaunoji vaikaitė susimautų. Kol pastarosios šalmo ekrane vienas po kito žiebėsi likusių komandos narių vardai, su vietine atmosfera nepaliaujamai

grūmėsi skafandro ugniasienės. Planeta tiko gyvenimui - tuo kažkas akivaizdžiai pasinaudojo, po šimts, - tik iš pradžių reikėjo nukenksinti jos bakterijas, virusus bei grybelius. Maždaug po valandos kiekvieno kraujotaka bus aprūpinta nauja imunine sistema, ir tuomet atvykėliai galės apsieiti be skafandrų ar bent jau galvos apdangalų.

- Ką nors fiksuoji? - paklausė Kalrail, nutaisiusi mandagų toną.

Amelija Or siauroju spinduliu į jos šalną persiuntė <gūžtelėjimo> simbolį.

- Įprastą šifruotą tauškėjimą. - <šypsėnėlė> - Muzikos nuotrupas. Norėsi paklausyti?

Vadė iškėlė pirštinėtą ranką.

- Ne dabar. - Pamojusi pirmyn, pridūrė: - Žygiuojame, bičiuliai. Mūsų laukia sunki kelionė. Ji nesuklydo.

Po dviejų valandų skafandrai kaip reikiant išsipurvino, šen bei ten aplipo vietiniais stambialapių šakių, samanų ir kerpių atitikmenimis, kuriuose knibždėjo dešimtkojai nariuotakojų analogai, o ugniasienės tebeieškojo priešnuodžių virtualiam karštinės ekvivalentui, bet dabar jie visi stovėjo priešais blizgančias uolas. Karlail leido komandai dislokuotis už šimto

metrų nuo pirmosios aiškiai regimos, ties žemės lygiu atsivėrusios spragos, ir pasitarė su savo šeimynykščiu. Profesorius Izaokas Šlaimas, kompiuterijos mokslų akademikas iš Izraelio, nuo Negailestingo Pagrobimo laikų savo įžvalgomis galėjo užpildyti visą knygą, kaip, beje, ir padarė. Bet Karlail kol kas atsišpyrė Šlaimo maldoms jį išleisti.

- Na, ką mintiji? - paklausė mergina.

Šalmo ekranėlyje nušvito šeimynykščio piktoograma, veido šaržas, kurį Liusinda retsykais pakoreguodavo, nes karikatūra trikdydavo, primindama, jog Šlaimas kadaise buvo žmogus.

- Objektas atsirado po mano mirties. - Balso intonaciją, bylojančią apie apmaudą dėl savo likimo ir susitaikymą su nemalonia dabartine padėtimi, atmiešė pasipūtėliško tono gaidos. - Ar gali patvirtinti, kad planetoje yra tikrai vienas toks reliktas?

- Ne.

- Ar leistum pasinaudoti tavo nuotolinio skenavimo įranga?

Karlail padvejojo. Šeimynykštis kaip visada atkakliai stengėsi išsivaduoti iš jos skafandro mikroschemų. Kita vertus, šiuo metu jo pagal-

bos reikėjo labiau nei įprastai.

- Aš tau perduosiu gautus duomenis, - atsakė ji, pasirinkdama kompromisinę išeitį.

- Nuostabu! - dėl monotoniškų šimtmečių, kuriuos Šlaimas praleido apsieidamas be organinės kalbos padargų ir deguonies, nuolančius, bet džiaugsmingas šūksnis skambėjo dirbtinai.

Radaras su sonaru dzingsėjo kokią minutę, kol pagaliau, išskenavę visą spektrą, pateikė srautą informacijos, nesuvokiamos tiek pačiai Karlail, tiek bet kokiam kitam žmogui. Ji įrašė duomenis į failą, o šį nukopijavo ir persiuntė į ugniasiene apsaugotą Šlaimo korpusą. Su demonais, galbūt slypinčiais elektromagnetiniuose post-žmonių reliкто atgarsiuose, lai susiremia tas šmikis.

Makolis ragino savo geležines gorilas greičiau montuoti įrengimus, kurie trianguliacijos metodu, padės nustatyti, kur veda aptikta ertmė. Amelija Or gulėjo ant nugaros, palydovinių lėkštelių apsuptyje. Kiti būrio nariai, išsitiesę spragos pakraštyje, varstė plyšį periskopiniais taikikliais ir plazminiais šautuvais, nors nežinia, kokia nauda buvo iš jų veiksmų. Atsidūrus taip arti deimantinės uolos, jos nelygumai panėšėjo į dantytas tvirtovės sienas, o

aukštybėse juoduojančios nišos atrodė kaip šaudomosios angos. Tačiau viržynuose Karlail neižvelgė jokių šūvių požymių: nei nudeginimų, kurie būtų sudarę gembėtus, kulksnis siekiančius brūzgynus, nei pastiklėjusio šlako. Pojūtis, kad ją kažkas stebi, slėgė tarsi sunki našta, bet mergina iš patirties žinojo, jog tokie jutimai nieko nereiškia. Įtampa svilindavo sprandą ir natūralių uolų aplinkoje.

Pasitraukusi toliau nuo milžiniškos struktūros, bet taip, kad išliktų jos fone, Karlail nubėgo prie Dženės Styvenson, biologės, kuri vienoje rankoje laikė šautuvą, o kita nuo savo skafandro rankiojo glitėsius ir kišo juos į analizatorių.

- Kaip sekasi?

Rudos Styvenson akys nukrypo nuo šalmo ekrano ir smigo į Karlail, viršutinės lūpos kampučiai pakilo aukštyn, dėl ko paakius išraizgė raukšlės. Purvinos pirštinės nykštys bei smilius susijungę parodė "O" formos ženklą.

- Flora mūsų organizmams tinka, - atsakė. - Kai įgysime naujus imunitetus, galėsime valgyti augalus nieko nesibaimindami.

Karlail bedė pirštu į krūmokšnij, ant kurio ša-

kelių kadaravo violetiniai, varpelio pavidalo žiedeliai.

- Čia tikrai viržis?

- Ne-e, ne visai. - Styvenson šypsena prapla-tėjo. - Tiesiog atitikmuo. kažkas turėjo privarg-ti, apdorodamas vietinės gyvybės pavyzdžius. Juose iki šiol galima išskirti čionykštės DNR grandines, susipynusias su žemiškosiomis. Kiekvieną ląstelę vienu metu veikia du geneti-niai kodai, kurių suderinimas reikalauja vel-niškų pastangų. Tokią užduotį sugebėtų atlikti Darvino-Goso mašinos iš senų laikų... hmm, kaip vadinosi toji vieta, kurią jos pertvarkė?

- Leilandas 21185.

- Aha, tiksliai.

- Gerai padirbėjai, - tarė Karlail. Naujienos ją suglumino; pagal žemiškąjį standartą, plane-tas dažniausiai transformuodavo žmonės iš AA, bet jie nepasitikėjo Darvino-Goso mašino-mis. Nors nederėtų atmesti galimybės, jog rei-kiamas technologijas įsigijo kokia atskalūnų sekta. - Galbūt tai padės suprasti, kaip elgtis su skvoteriais. Beje, jeigu apie juos prašneko-me... - nulingavusi iki Amelijos Or, sustojo priešais antenų ratą. - Ar jau aptikai čiabu-vius?

Ryšių specialistė spoksojo viršun, turbūt į tikro dangaus ir vaizdų fragmentų, kuriuos persiūsdavo jos prietaisai, kombinaciją. Į proprovaikaitę neatsigrįžo; matyt, tebejautė nuoskaudą.

- Kol kas ne. Aplink planetą skrieja palydovai, bet jokios aiškios informacijos dar neišgavau. Didžioji dalis transliacijų sklinda kitoje pasaulio pusėje, todėl čia tepavyksta užfiksuoti jų nuotėkius. Kvantiniai mano demonai jau narplioja šifruotes. Rezultatai bus apytikriai po valandos.

- Ką radai žemojoje orbitoje?

Or atsainiai mostelėjo į dangų.

- Tiktai gausybę palydovų. Nuo vynuogės iki greipfruto dydžio. Sunkiąja pramone nė nekvepia. Veikiau tipiškais sumautais fermeriais.

- O kosmoso gelmėje?

- Aha, šis tas yra, bet iš siaurojo spindulio nuotėkių sunku pasakyti kas būtent. Spėju, kad pavieniai asteroidų skverbėjai. Gal pora gynybinių įtvirtinimų.

Karlail pakramtė lūpą, siurbtelėjo kavos iš šalmo snapelio.

- Logiška. Skvoteriai, kad ir kas jie būtų, re-gis, nepriklauso AA.

Or suprunkstė.

- Bet galėjo pasirinkti geresnius namus. Įdomu, kodėl čia atsibeldę neišrūko atgal?

- Na, visų faktorių mes nežinome. - Karlail turėjo galvoje techninį naujakurių lygį bei motyvus. Pritūpusi pasviro į priekį, į kelius įrėmė alkūnes ir apsidairė. - Tikėkimės, jog baigę krapštytis tavo demonai suteiks duomenų tolimesniems tyrimams. O dabar... - ji įjungė atvirą ryšio kanalą. - Metas užsiimti kovine archeologija.

Į misiją pasiųstai komandai nurodė atlikti nesudėtingas užduotis: nuo skvoterių nesislapyti, bet ir nelįsti jiems į akis, iš padangėse skriejančių įrengimų gauti kuo daugiau informacijos apie vietinius gyventojus, gigantiškoje deimantinėje mašinoje paieškoti kokių vertingų technologijų ir/arba pavojingų elementų pėdsakų, o prieš saulėlydį išsinešdinti. Šurmuliuose, kurie aidu grįžo nuo stataus struktūros paviršiaus, šeimynykštis signalų nerado, tačiau link kalno kulniuodama vienui viena, - nors bendražygiai, žinoma, pridengtų jos atsi-traukimą, - prie šono viso labo prisisegusi pistoletą su instaliuota Vebsterio reakcijos sistema, Karlail jautė, kaip virpa keliai. Ne tiek dėl

galimos, šiurpinančios, nuo nesuvokiamo postžmonių relikto sklindančios grėsmės, kiek dėl baimės susimauti. Pirmojo rimto darbo ji siekė iš visų jėgų ir dabar neketino apvilti artimųjų klanų lūkesčių. Be to, nereikėtų atmesti tikimybės, jog čia pasiseks atrasti fantastiškas, neįsivaizduojamus turtus žadančias technologijas. Tokia galimybė egzistavo, bet ne ji skatino Liusindą veržtis pirmyn tarytum karvių, kuris puola priešus, nepaisydamas šūvių papliūpos. Karlailai visada braudavosi į priešakines pozicijas, netgi tais laikais, kuomet rimčiausių bėdų sulaukdavo Glazgo aklagatvėje, kur juos užspeisdavo peiliais apsiginklavę mušeikos.

Kai atstumas, skiriantis ją nuo relikto, sumažėjo iki kelių metrų, mergina pamatė, kad apatinę objekto dalį, iškilusią sulig žmogaus galva, dengė samanų ir žolė - augmenija, be abejo, sudygo iš vėjo suneštų dulkių sluoksnio. Virš jų kyšojo stati bei glotni siena, neturinti jokių atsikišimų, į kuriuos būtų galima įsistverti. Trikampė, dešimties metrų aukščio, ties pagrindu trijų metrų ilgio spraga atrodė tamsi tikrai žiūrint iš toli ir lyginant su struktūros paviršiumi. Nėrus pro plyšį paaiškėjo, kad viduje beveik taip pat šviesu kaip lauke.

Už poros žingsnių priešais ją atsivėrė erdvi ola. Regėdama žemaūgių, šarmotų medžių mišką, Karlail akimirkai įtikėjo, jog mašina savyje įkalino viržių ruožą. Bet atidžiau įsižiūrėjusi į artimiausius objektus, suprato, kad jie neturi nieko bendra su biologine kilme: šerkšną, spygliukus, šakas ir iš grindų kyšantį kamieną sudarė pasikartojanti kristališka struktūra.

Po kojomis, rodės, driekėsi ledas, kuris gilėdamas tamsėjo. Mergina atkragino galvą ir pamatė, jog vidiniai mašinos paviršiai nusėti tokiais pat "medžiais", o kybantys viršuje priminė gigantiškus sietynus - kūginius jų šonus visomis vaivorykštės spalvomis nudažė saulės šviesa, besismelkianti pro išorinę sieną.

- O taip, čia deimantas, - tarė Šlaimas.
- Kiek *anglies* jame slypi? - paklausė Karlail.
- Daugybė milijonų tonų, - atsakė šeimynykštis. - Sakyčiau, ištisas klodas, nors sunku patikėti, kad šis egzistuoja vietiniame krašte.
- Ar jie galėjo sukaupti anglingąjį chondritą?
- Nebent švaistydami antigravitacinę energiją, - skeptiškai pastebėjo Šlaimas, - arba nuleidę padangių kabliu, nors taip elgtis beprasmiška...

Karlail nusijuokė.

- Nuo kada *tai* kliudė jų veiklai?

- Kad ir kaip ten būtų, - tęsė Šlaimas, - objektas pagamintas arba užaugintas planetoje. Galbūt iš atmosferinės anglies, kaip augalas.

- Ne vien iš anglies, - paprieštaravo Karlail.

- Taip, tavo tiesa.

Ji nukreipė akis į deimantinių krūmynų tarpueilį, įžiūrėjo metalo atspalvius, papildančius siautulingą prizmių monotoniją. Kitoniškų spalvų salelių daugėjo, artėjant link reliкто vidurio, kur stūksojo įmantri, kūginė, šimto metrų aukščio, iš vario ir plieno suręsta kompozicija. Šitos katedros Gralis... arba šeimininkas. Bet panašus į mašiną, priešingai nei likę didžiosios struktūros objektai. Užuominos į organinės kilmės formą kurstė asociacijas su gyvūnu, o ne augalu.

Karlail nuėjo prie artimiausio, iš pirmo žvilgsnio metalinio daikto. Pusanthro metro dydžio, atrodančio kaip miniatiūrinė centrinio kūgio kopija. Pritūpusi šalia įsispitėjo į plieninį, glotnų it veidrodis paviršių, išraizgytą rievėmis ir pluoštais varinių gijų, panašių į vamzdelius, kurie tarpusavyje skyrėsi ilgiu, bet ne skersmeniu....